

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Divizní akcie jako alternativa výplaty podílu na zisku dceřiné společnosti akcionářům mateřské společnosti

Zákon o obchodních korporacích[1] oproti rigidní úpravě původního obchodního zákoníku[2] umožňuje vydávání celé škály druhů akcií[3], a to včetně akcií divizních, které v České republice doposud nejsou tak rozšířeny, ale které mohou představovat vítaný instrument při konstruování holdingů.

Divizní akcie (v anglosaském právním prostředí označované jako „tracking shares“ či „targeted stock“ nebo v německém právním prostředí jako „spartenaktien“ či „segmentaktien“) jsou akcie, s nimiž je spojeno právo na podíl na zisku (dividendě) a/nebo jiných vlastních zdrojích (případně na likvidačním zůstatku) generovaných určitou konkrétní částí, resp. jednotkou (divizí / pobočkou / závodem / organizační složkou / dceřinou společností) akciové společnosti. Divizní akcie nejsou v zákoně o obchodních korporacích výslovně jako druh akcií upraveny[4], nicméně se lze při jejich vydávání a úpravě inspirovat zejména již dlouholetou zahraniční praxí. Tento článek si neklade za cíl obsáhnout problematiku divizních akcií v celé její šíři. Jeho cílem je spíše upozornit na aspekty, které by měly být zvažovány při rozhodování o jejich vydání nebo investování do těchto akcií.

Co jsou divizní akcie

Divizní akcie jsou akciemi, jejichž vlastník se podílí na zisku a/nebo jiných vlastních zdrojích jen té části, resp. jednotky v rámci emitující akciové společnosti, ke které se divizní akcie vztahují[5], která je vymezena ve stanovách a lze ji účetně sledovat[6]. Je vhodné je použít zejména u větších podnikatelských seskupení tam, kde mají investoři zájem investovat pouze do dané oblasti či projektu, nikoliv do akciové společnosti jako celku[7]. To, že divizní akcie mohou poskytnout jejich vlastníkům určité výhody[8] ve srovnání s akciemi jiného druhu, vede určitou část odborné veřejnosti k závěru, že za účelem zmírnění těchto výhod by měla být hlasovací práva spojená s divizními akciemi omezena nebo vyloučena (přičemž k tomu může dojít opět pouze a jenom stanovami dané akciové společnosti). V takovém případě je nutné mít na paměti omezení plynoucí v tomto směru ze zákona o obchodních korporacích, a sice že akcie, s nimiž nejsou spojena žádná hlasovací práva, mohou být vydány pouze v případě, že souhrn jejich nominálních hodnot nepřesáhne 90 % základního kapitálu dané akciové společnosti[9]. Vzhledem k tomu, že české právo neobsahuje žádné konkrétní ustanovení ani vodítka týkající se divizních akcií, všechny otázky ohledně divizních akcií musí být řešeny ve stanovách emitující akciové společnosti. Taková úprava stanov by měla být důkladná a komplexní, aby nebylo pochyb o tom, jaká práva jsou s divizními akciemi spojena, neboť v opačném případě by za určitých okolností mohlo být určeno soudem, že s akciemi takováto zamýšlená práva vůbec spojena nejsou. Zejména musí být ve stanovách akciové společnosti nezaměnitelným způsobem vymezena konkrétní část, resp. jednotka (divize / pobočka / závod / organizační složka / dceřiná společnost) akciové společnosti, na jejímž zisku a/nebo jiných vlastních

zdrojích a/nebo likvidačním zůstatku se vlastníci divizních akcií podílejí[10]. Dále bychom z naší zkušenosti doporučovali ve stanovách emitující společnosti upravit: (i) způsob monitorování výkonu příslušné divize; (ii) podmínky pro realizaci změn ve struktuře podnikání emitující společnosti dotýkajících se části společnosti, ke které se divizní akcie vztahují, a/nebo struktury podnikání a/nebo majetku části společnosti, ke které se divizní akcie vztahují; a v úvahu by měly být rovněž vzaty zákonné předpoklady pro výplatu dividendy ze strany emitující společnosti.

U společností, které emitují divizní akcie, které nejsou spojeny s dceřinou společností, se můžeme setkávat se zvýšenou administrativní zátěží, a to především v oblasti účetnictví takovéto společnosti, kdy pro mitigaci případných rizik musí být zcela pregnantně formulována pravidla pro alokaci jednotlivých výnosů a nákladů mezi jednotlivé části společnosti. Každý investor, který bude akcionářem takovéto divizní akcie, bude velmi pečlivě kontrolovat, že není nikterak upravován zisk konkrétní části společnosti, ke které se vztahuje právě jeho divizní akcie, a není tak kráceno jeho právo na zisk. Pokud by toto bylo rozporováno, v krajním případě by musel o správnosti výše zisku jednotlivé části společnosti emitující divizní akcie rozhodnout soud. Pro účely tohoto článku dále uvažovat, že je daná divizní akcie spojená s podílem na zisku dceřiné společnosti („Dceřiná společnost“) akciové společnosti (akciová společnost emitující takovéto divizní akcie dále jako „Mateřská společnost“). Výše uvedená rizika lze však i v případě společností, které emitují divizní akcie, které nejsou spojeny s dceřinou společností, nad rámec stanov ošetřit v akcionářské dohodě (její uzavření pak může být žádoucí i v případě divizní akcie spojené s podílem na zisku Dceřiné společnosti).

Monitorování výkonu Dceřiné společnosti

Ve stanovách Mateřské společnosti by mělo být jasně a přesně popsáno sledování výkonu Dceřiné společnosti relevantní pro výpočet dividendy určené k vyplacení vlastníkům divizních akcií. Tuto výkonnost lze sledovat například prostřednictvím: (i) dividend vyplacených Dceřinou společností Mateřské společnosti; (ii) finančních výsledků Dceřiné společnosti odražených v konsolidované účetní závěrce Mateřské společnosti; nebo (iii) jiným způsobem (např. prostřednictvím určitých finančních ukazatelů Dceřiné společnosti jako EBITDA).

Zdánlivě nejjednodušším způsobem stanovení výše dividendy určené k vyplacení vlastníkovi divizní akcie je její navázání na výši dividendy vyplácené Dceřinou společností Mateřské společnosti. Tento způsob však pro vlastníka divizní akcie přináší dle našeho názoru dvě následující hlavní nevýhody:

- vlastníci divizních akcií nemá nárok na dividendu, pokud Dceřiná společnost nevyplatí dividendy Mateřské společnosti, přestože byla zisková;
- pokud Dceřiná společnost v určitém roce (například v roce 2022) vytvoří zisk, může její valná hromada rozhodnout o rozdělení zisku až po skončení příslušného finančního roku. Kvůli tomu může Dceřiná společnost vyplatit dividendu Mateřské společnosti nejdříve v následujícím roce (tj. v našem případě v roce 2023). V takovém případě Mateřská společnost zahrne tyto dividendy do svého vlastního účetnictví a do výkazů zisku a ztrát v tom roce, kdy je obdrží (tj. v našem případě v roce 2023). Pokud Mateřská společnost rozhodne o rozdělení zisku za daný rok, může tak učinit nejdříve až v následujícím roce (tj. v našem případě v roce 2024).

Jak je tedy zřejmé z výše uvedeného, nastává časový odstup mezi vygenerováním zisku Dceřinou společností (rok 2022) a rozdělením podílu na zisku Dceřiné společnosti vlastníkovi divizních akcií (rok 2024). Řešení by s určitými limity mohlo představovat vyplácení záloh na podílu na zisku na úrovni Mateřské společnosti[11] po vyplacení zisku/dividend na úrovni Dceřiné společnosti. S tímto

však budou spojena určitá úskalí spočívající zejména v povinnosti vyhotovovat mezitímní účetní závěrku a v riziku povinnosti vrátit vyplacené zálohy na podíl na zisku pro případ, že by následně částka zisku k rozdělení v Mateřské společnosti nedosáhla alespoň součtu takto vyplacených záloh na podíl na zisku a nejvyšší orgán společnosti rozhodl o jejím rozdělení[12]. Záloha na podíl na zisku by pak měla být vrácena do 3 měsíců ode dne, kdy řádná nebo mimořádná účetní závěrka byla nebo měla být schválena. Zálohovat však nelze podíl na jiných vlastních zdrojích.

Další možností, jak eliminovat výše uvedený časový odstup mezi vygenerováním zisku Dceřinou společností a rozdělením podílu na zisku Dceřiné společnosti vlastníkovi divizních akcií, je stanovit ve stanovách Mateřské společnosti, že finanční výsledky Dceřiné společnosti budou promítnuty do konsolidované účetní závěrky Mateřské společnosti a dividendy určená k výplatě vlastníkovi divizních akcií bude určena na základě takovýchto konsolidovaných účetních závěrek.

Alternativně lze, jak je nastíněno výše, navázat sledování výkonnosti Dceřiné společnosti a nárok na dividendu spojenou s divizní akcií na jiné ukazatele, než je zisk vygenerovaný Dceřinou společností a/nebo vyplacený Dceřinou společností Mateřské společnosti, jako např. EBITDA, tj. zisk před započtením úroků, daní a odpisů[13] Dceřiné společnosti. V takovém případě by stanovy Mateřské společnosti měly uvádět jasný ukazatel, na jehož základě bude stanovena výše dividendy určená k výplatě vlastníkovi divizní akcie, stejně jako jasné zásady pro výpočet takového ukazatele.

Stanovení podmínek realizace změn týkajících se Dceřiné společnosti a majících dopad na divizní akcie

Pokud se týká změn ve vlastnické struktuře Dceřiné společnosti nebo ve struktuře jejího podnikání či majetku, stanovy Mateřské společnosti by měly dále upravovat, co se stane, když dojde k převodu nebo přechodu akcií / podílů v Dceřiné společnosti, dojde k přeměně Dceřiné společnosti nebo když se změní předmět podnikání Dceřiné společnosti či dojde k podstatné změně jejích aktiv atd., jelikož by takový převod nebo změna mohly vést k situaci, že Dceřiná společnost již nebude přispívat k finančním výsledkům Mateřské společnosti a vlastníci divizních akcií by neměli nárok na žádnou (nebo omezenou) dividendu, případně by mohlo dojít k zablokování rozhodovacích procesů v rámci Mateřské společnosti právě s ohledem na nevoli akcionářů hlasovat pro realizaci určitých změn, což by nebylo žádoucí jak pro vlastníky Mateřské společnosti, tak pro samotnou Mateřskou společnost.

Zákonné předpoklady pro výplatu dividendy a daňové souvislosti

Pokud Dceřiná společnost vykázala zisk a vyplatila Mateřské společnosti podíl na něm, ale Mateřská společnost je i přesto ve ztrátě, nelze vlastníkovi divizních akcií dividendu vyplatit. To však neplatí v případě, že by výsledek hospodaření Mateřské společnosti sice skončil ztrátou, ale nerozdělený zisk minulých let Mateřské společnosti by překročil součet ztráty Mateřské společnosti daného účetního období a neuhrazených ztrát Mateřské společnosti minulých let[14] – pak by bylo možné vyplatit vlastníkovi divizních akcií dividendu[15] (pokud jsou splněny další níže uvedené podmínky pro výplatu zisku). Zákon o obchodních korporacích dále stanoví, že obchodní korporace, resp. Mateřská společnost, nesmí vyplatit vlastníkovi divizních akcií dividendu, pokud by zjednodušeně řečeno: (i) vlastní kapitál Mateřské společnosti vyplývající z řádné nebo mimořádné účetní závěrky byl nižší než výše upsaného základního kapitálu Mateřské společnosti zvýšeného o fondy, které nelze podle zákona o obchodních korporacích nebo stanov Mateřské společnosti rozdělit mezi akcionáře (nebo pokud by se vlastní kapitál po takovémto rozdělení snížil pod výše uvedenou hranici)[16]; a/ nebo pokud by (ii) si tím přivodila úpadek[17] ve smyslu insolvenčního zákona.

Divizní akcie nejsou upraveny ani v daňových zákonech. Pro tento druh akcií tak budou platit pravidla stanovená pro cenné papíry, přičemž z pohledu vlastníka takovýchto divizních akcií bude potřeba pamatovat především na zdanění či osvobození při výplatě dividend či při převodu těchto divizních akcií na jiný subjekt[18].

Závěr

Emitování divizních akcií může být vhodným nástrojem při holdingovém uspořádání – zejména tam, kde je potřeba, aby docházelo k důslednému využívání synergií mezi jednotlivými částmi, resp. jednotkami, zejména pak představovaných akciemi / podíly v dceřiných společnostech. Vzhledem k tomu, že české zákony divizní akcie výslovně neupravují, i když umožňují jejich vydání, je nutné, aby emitující akciová společnost ve svých stanovách zejména: (i) umožnila vydání divizních akcií; (ii) řádně vymezila: (a) konkrétní část, resp. jednotku (divizi / pobočku / závod / organizační složku / dceřinou společnost) akciové společnosti, ke které se divizní akcie vztahují; (b) zda je s divizní akcií spojen podíl na zisku a/nebo jiných vlastních zdrojích a/nebo likvidačním zůstatku dané části akciové společnosti, ke které se divizní akcie vztahují; (c) způsob monitorování výkonu dané části akciové společnosti, pokud se vlastník divizní akcie má podílet na jejím zisku; (d) co se stane, když dojde ke zcizení dané části akciové společnosti, ke které se divizní akcie vztahují, když se změní její předmět podnikání či dojde k podstatné změně jejích aktiv atd.

Mgr. Marie Košťelová
Advokát / Senior Associate

Mgr. Simona Mlýnek Štursová
Daňový poradce

GEMINI Center
Na Pankráci 1683/127
140 00 Praha 4

Tel.: +420 224 216 212
Fax: +420 224 215 823
e-mail: paha@rowan.legal

[1] Zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

[2] Zákon č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník

[3] Na rozdíl od obchodního zákoníku zákon o obchodních korporacích nestanovuje taxativní výčet zvláštních druhů akcií.

[4] „Možnost vydávání [tracking shares] i v České republice teorie ani praxe nezpochybňuje“, ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-480-3

[5] ČERNÁ, S. Volba druhů podílů (akcií) a její limity. RaP – Rekodifikace & praxe. Wolters Kluwer, 2015, číslo 12, str. 11. ISSN: 1210-8278

[6] KRÍŽ, R. „Tracking stock“ aneb divizní akcie jako zvláštní druh akcií. Obchodněprávní revue. 2019, č. 4, s. 90-95. ISSN 1803-6554

[7] Tracking Stocks. [online]. U.S. Securities and Exchange Commission. 2004 [cit. 21. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.sec.gov/fast-answers/answerstrack>

[8] CHEMMANUR, T. J., PAEGLIS, I. Why issue tracking stock? Insights from a comparison with spin-offs and carve-outs. Journal of Applied Corporate Finance. 2001, 14.2: 102-114

[9] § 276 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

[10] LÁLA, D. Druhy podílů v kapitálových společnostech. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 148. ISBN 978-80-7400-778-1

[11] Za předpokladu, že si tím ani jedna ze společností nepřivodí úpadek ve smyslu zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

[12] § 35 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

[13] BOKŠOVÁ, J., STROUHAL, J. Lexikon účetních pojmů. [online]. Praha: Wolters Kluwer (dříve ASPI), 2015 [cit. 2023-2-10]. ISSN 2336-517X

[14] § 34 odst. 2 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

[15] KŘÍŽ, R. „Tracking stock“ aneb divizní akcie jako zvláštní druh akcií. Obchodněprávní revue. 2019, č. 4, s. 90–95. ISSN 1803-6554

[16] § 40 odst. 1 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

[17] § 40 odst. 3 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

[18] Zákon č. [586/1992](#) Sb., o daních z příjmů

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)